

Warszawa, dnia 15 maja 2026 r.

RPW/17088/2026 – 1P

EZD RP KS
(GMS – WSU)
Data rejestracji: 2026-05-15
Data wpływu: 2026-05-15

Szanowny Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz na podstawie art. 32 ust. 2 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. z 2022 r. poz. 990, z póź. zm.), niżej podpisani posłowie wnoszą poselski projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o samorządzie gminnym.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Dominika Jaśkowca.

U S T A W A

z dnia 2026 r.

o zmianie ustawy o samorządzie gminnym

Art. 1. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436 oraz z 2026 r. poz. 252) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 36 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy, w której kandydują, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania.”;
- 2) w art. 37 po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
„5. Członkowie rady dzielnicy (osiedla) lub zarządu osiedla, jeżeli w danej jednostce pomocniczej gminy nie dokonuje się wyboru rady osiedla, wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy, w której kandydują, przez stałych mieszkańców właściwego terytorialnie osiedla lub dzielnicy uprawnionych do głosowania.”;
- 3) po art. 37d dodaje się art. 37e w brzmieniu:
„Art. 37e. 1. Wygaśnięcie mandatu członka organu jednostki pomocniczej gminy, o którym mowa w art. 36 i 37 następuje w przypadku:
 - 1) śmierci;
 - 2) złożenia pisemnej rezygnacji z pełnionej funkcji;
 - 3) utraty z mocy wyroku sądowego praw publicznych lub wyborczych;
 - 4) częściowego lub całkowitego ograniczenia zdolności do czynności prawnych;
 - 5) utraty prawa wyborczego w gminie, na obszarze której położona jest jednostka pomocnicza gminy lub braku tego prawa w dniu wyborów;
 - 6) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2 – 6 wygaśnięcie mandatu stwierdza właściwa terytorialnie rada gminy, w drodze uchwały, w terminie miesiąca od dnia

wystąpienia przyczyny wygaśnięcia mandatu. Wygaśnięcie mandatu następuje z dniem podjęcia uchwały.

3. Przed podjęciem uchwały, o której mowa w ust. 2 należy umożliwić członkowi organu jednostki pomocniczej gminy złożenie wyjaśnień.

4. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka organu jednostki pomocniczej gminy, z przyczyn określonych w ust. 1, przeprowadza się wybory uzupełniające, których zasady i tryb określa statut jednostki pomocniczej gminy.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

W świetle zarówno obowiązujących przepisów, jak i braku jednolitości orzecznictwa oraz poglądów doktryny prawa administracyjnego nie sposób dokonać ustalenia, czy dopuszczalne jest wprowadzenie w statucie jednostki pomocniczej gminy regulacji umożliwiającej wygaszenie mandatu członka organu uchwałodawczego tej jednostki. Na ułomność obecnej regulacji prawnej zwraca się uwagę także w piśmiennictwie¹.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie w wyroku z 9.12.2014 r., III SA/Kr 1186/14, LEX nr 1602672, orzekł: „Upoważnienie rady gminy do określania «wewnętrznego ustroju gminy oraz jednostek pomocniczych» nie zawiera upoważnienia do wprowadzania w statutach sołectw przesłanki wykluczającej możliwość sprawowania funkcji sołtysa lub członka rady sołeckiej, jaką jest prawomocny wyrok sądu, orzeczony za przestępstwo popełnione z winy umyślnej. Taka indywidualna kwalifikacja po stronie osoby piastującej funkcję sołtysa lub członka rady sołeckiej nie stanowi takiej regulacji w zakresie «wewnętrznego ustroju gminy oraz jednostek pomocniczych», która nie wymagałaby szczegółowego upoważnienia, gdyż dotyka kwestii publicznych praw podmiotowych o charakterze politycznym do uczestnictwa we władczej działalności państwa, a zatem przede wszystkim kwestii materialnoprawnych a dopiero w ich następstwie kwestii ustrojowych. (...) Wprowadzone w zaskarżonej uchwale ograniczenia prawa wyborczego, bez istnienia w naszym systemie prawnym wyraźnego ustawowego upoważnienia do takiej regulacji, stanowi naruszenie art. 87 ust. 2 i art. 94 Konstytucji oraz art. 36 ust. 2 i art. 40 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, jak również zasad praworządności i legalności wynikających z art. 2 oraz art. 7 Konstytucji RP, wedle których organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, co oznacza, że mogą czynić tylko to, na co prawo wyraźnie im zezwala lub co wyraźnie nakazuje. Wprowadzenie dodatkowych ograniczeń prawa wyborczego, nieprzewidzianych ustawą, bez wyraźnego upoważnienia ustawowego, jest nie do pogodzenia ze standardami demokratycznego państwa prawnego”².

W związku z powyższym celem projektowanej ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym jest ujednoczenie przepisów w zakresie biernego prawa wyborczego (prawa wybieralności) w organach jednostek samorządu terytorialnego. Obecny stan prawny dopuszcza możliwość zasiadania w organach jednostek pomocniczych gminy (pomocniczych

¹ M. Augustyniak, Jednostki pomocnicze gminy, 2010, SIP LEX OMEGA.

² M. Augustyniak [w:] Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, wyd. III, red. B. Dolnicki, Warszawa 2021, art. 35.

organów samorządu gminnego) osób skazanych prawomocnymi wyrokami sądów powszechnych za przestępstwa popełnione z winy umyślnej. Coraz większe znaczenie jednostek pomocniczych gminy w działalności publicznej i bulwersujące opinię publiczną przykłady zasiadania w ich organach prawomocnie skazanych przestępców przemawiają za ujednoczeniem przepisów w tym zakresie i eliminację występującej patologii prawnej.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Projekt nie przewiduje wydania aktów wykonawczych.

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR) projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Dominik Jaśkowiec

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Celem projektowanej zmiany ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436 oraz z 2026 r. poz. 252) jest ujednoczenie przepisów w zakresie biernego prawa wyborczego (prawa wybieralności) w organach jednostek samorządu terytorialnego. Obecny stan prawny dopuszcza możliwość zasiadania w organach jednostek pomocniczych gminy (pomocniczych organów samorządu gminnego) osób skazanych prawomocnymi wyrokami sądów powszechnych za przestępstwa popełnione z winy umyślnej.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

- Tak
- **Nie**

Nie istnieją alternatywne środki w stosunku do uchwalenia projektowanej ustawy umożliwiające osiągnięcie zamierzonego celu.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Projektowana ustawa zakłada zmianę brzmienia ust. 2 w art. 36 ustawy nowelizowanej polegającą na tym, że sołtys oraz członkowie rady sołectkiej będą wybierani w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy, w której kandydują, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania.

Zaproponowano również dodanie ust. 5 w art. 37, zgodnie z którym członkowie rady dzielnicy (osiedla) lub zarządu osiedla, jeżeli w danej jednostce pomocniczej gminy nie dokonuje się wyboru rady osiedla, wybierani będą w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy,

w której kandydują, przez stałych mieszkańców właściwego terytorialnie osiedla lub dzielnicy uprawnionych do głosowania.

Projekt przewiduje również dodanie w zmienianej ustawie nowego artykułu, tj. 37e określającego przypadki, w których będzie wygasał mandat członka organu jednostki pomocniczej gminy. Zasady i tryb przeprowadzenia wyborów uzupełniających ma określać statut jednostki pomocniczej gminy.

Projektowane rozwiązania są zgodne z Konstytucją RP oraz spójne z dotychczasowymi regulacjami.

Projekt nie podlega obowiązkom notyfikacyjnym wynikającym z prawa UE.

Projektowane rozwiązania są zgodne z prawem międzynarodowym.

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Projektowana ustawa będzie miała pozytywne skutki społeczne. Przykłady zasiadania w organach jednostek pomocniczych gminy prawomocnie skazanych przestępców przemawiają za ujednoczeniem przepisów w tym zakresie i eliminację występującej patologii prawnej, która godzi w autorytet władzy publicznej.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (MŚP).

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Skutki finansowe wejścia w życie projektowanej ustawy są trudne do oszacowania. Precyzyjne określenie kosztów lub korzyści jest niemożliwe na etapie projektowania ustawy z uwagi na nieznaną na chwilę obecną skalę zjawiska będącego przedmiotem uregulowania.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Przedmiotowy projekt ustawy nie powoduje dodatkowych kosztów po stronie budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

- Nie
- Tak

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- Nie
- Tak

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- Nie
- Tak

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

- Nie
- Tak

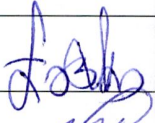

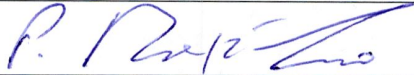
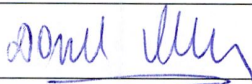
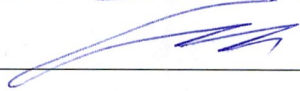
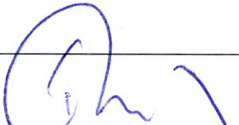
**Lista poparcia posłanek i posłów – członków Klubu Parlamentarnego Koalicja
Obywatelska – Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska,
Zieloni, popierających projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie
gminnym**

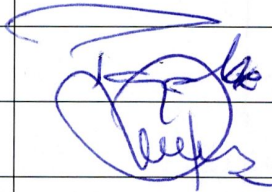
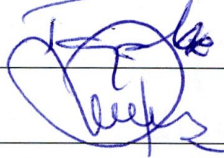
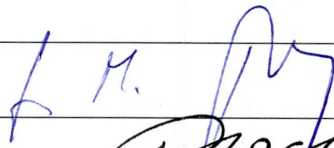
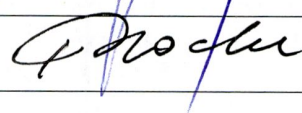
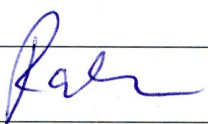

Nazwisko	Imię	Podpis
Adamowicz	Piotr	
Augustyn	Urszula	
Bielawska	Sylwia	
Bliźniuk	Paweł	Paweł Bliźniuk
Bochenek	Mateusz	
Bojarski	Krzysztof	
Borys	Piotr	
Bosacki	Marcin	
Chmielewski	Marek	
Chybicka	Alicja	
Cichoń	Janusz	
Czernow	Zofia	
Dolniak	Barbara	
Domański	Andrzej	
Dowhan	Robert	
Filiks	Magdalena	
Frydrych	Joanna	Joanna Frydrych

Nazwisko	Imię	Podpis
Fryszak	Konrad	
Gabriel	Patryk	
Gadowski	Krzysztof	
Gajewska	Aleksandra	
Gajewska	Kinga	
Gapińska	Elżbieta	
Gawlik	Zdzisław	
Gelert	Elżbieta	
Gierada	Artur	
Giertych	Roman	
Giziński	Włodzisław	
Głogowski	Tomasz	
Głowski	Piotr	
Golbik	Marta	
Gorczyca	Stanisław	
Grabczuk	Krzysztof	
Grabiec	Jan	
Gromadzka	Małgorzata	
Grygorcewicz	Barbara	
Gzik	Marek	
Habura	Krzysztof	

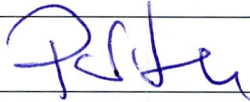
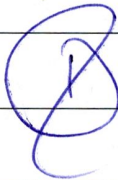
Nazwisko	Imię	Podpis
Hanajczyk	Agnieszka	
Hartwich	Iwona	
Hok	Marek	
Horbatowski	Łukasz	
Jachira	Klaudia	
Jagła	Robert	
Janyska	Maria	
Jaros	Michał	
Jaskulski	Patryk	
Jaśkowiec	Dominik	
Jazłowiecka	Danuta	
Kandyba	Piotr	
Karnowski	Jacek	
Karolewska	Iwona	
Kierzek-Koperska	Katarzyna	
Kluzik-Rostkowska	Joanna	
Kołodziej	Ewa	
Kołodziejczak	Magdalena	
Kołodziejczak	Michał	
Konwiński	Zbigniew	
Kostuś	Tomasz	

Nazwisko	Imię	Podpis
Koszutska	Urszula	
Kot	Aleksandra	
Kowal	Paweł	
Kozłowska	Iwona	
Koźlakiewicz	Maria	
Krawczyk	Iwona	
Krawczyk	Michał	
Kropiwnicki	Robert	
Król	Wojciech	
Królak	Katarzyna	
Krzakała	Marek	
Krzemiński	Adam	
Krzywonos-Strycharska	Henryka	
Lachowicz	Piotr	
Lamczyk	Stanisław	
Lasek	Maciej	
Lenartowicz	Gabriela	
Leszczyna	Izabela	
Lisowska	Bożena	
Lubnauer	Katarzyna	
Łącki	Artur	

Nazwisko	Imię	Podpis
Łepkowska-Gołaś	Alicja	
Łoboda	Dorota	
Łośko	Magdalena	
Łuczak	Alicja	
Łuczak	Krystian	
Marchewka	Arkadiusz	
Marek	Dorota	
Maseńko	Paweł	
Matusik-Lipiec	Katarzyna	
Meysztowicz	Jerzy	
Mieszkowski	Krzysztof	
Mroczek	Czesław	
Myrcha	Arkadiusz	
Napieralski	Grzegorz	
Niedziela	Dorota	
Niedźwiedzki	Jacek	
Niemczyk	Małgorzata	
Niezgodzka	Jolanta	
Nitras	Sławomir	
Nowacka	Barbara	
Nowak	Tomasz	

Nazwisko	Imię	Podpis
Okła-Drewnowicz	Marzena	
Olszewski	Paweł	
Osos	Katarzyna	
Papke	Paweł	
Pawliczak	Karolina	
Pępek	Małgorzata	
Piątkowski	Krzysztof	
Piekarska	Katarzyna	
Pietrzczyk	Lucjan	
Plocke	Kazimierz	
Polak	Elżbieta	
Pomaska	Agnieszka	
Popielarz	Mariusz	
Rak	Renata	
Roguska	Magdalena	
Rosa	Monika	
Rutnicki	Jakub	
Rząsa	Marek	
Sibińska	Krystyna	
Siemaszko	Rafał	
Siemoniak	Tomasz	

Nazwisko	Imię	Podpis
Skowrońska	Krystyna	
Sługocki	Waldemar	
Smarduch	Weronika	
Sobolak	Anna	
Sowa	Marek	
Stachowicz	Katarzyna	
Sterczewski	Franciszek	
Suski	Paweł	
Szewiński	Andrzej	
Szłapka	Adam	
Szopiński	Henryk	
Szumilas	Krystyna	
Szymański	Tomasz	
Ściebiorowski	Łukasz	
Tajner	Apoloniusz	
Tomczyk	Cezary	
Tomczykiewicz	Maciej	
Tracz	Małgorzata	
Truskolaski	Krzysztof	
Tusk	Donald	
Urbaniak	Jarosław	

Nazwisko	Imię	Podpis
Uznańska-Wiśniewska	Aleksandra	
Wałęsa	Jarosław	
Wardzała	Robert	
Wielichowska	Monika	
Witczak	Adrian	
Witczak	Mariusz	
Witek	Przemysław	
Wojciechowska	Anna	
Wołoszański	Bogusław	
Wróbel	Maciej	
Zawieja	Bartosz	
Zembaczyński	Witold	
Zielińska	Urszula	